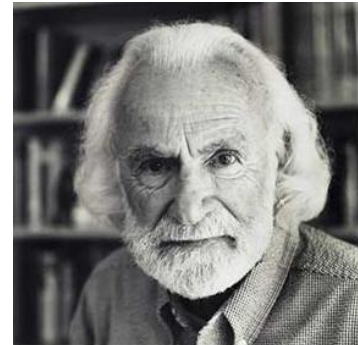

Contextblindheid, 1970 en Karl Pribram: een onverwachte ontdekking

Contextblindheid is een theorie over autisme die verder werkt op de theorie van een [zwakke centrale coherentie](#) zoals die bedacht en ontwikkeld werd door [Uta Frith](#) aan het eind van de jaren tachtig. Het hele gedachtegoed over de moeilijkheden die mensen met autisme hebben in het contextualiseren van informatie is ongeveer 25 jaar oud. Dat dacht ik. En dat dacht iedereen.

Groot was dan ook mijn verbazing toen ik geheel toevallig ontdekte dat de hypothese van contextblindheid al geformuleerd werd in 1970, bijna twintig jaar eerder dus. En niet door één van de minsten: Karl H. Pribram.

Pribram is een gerenommeerd psychiater en neurochirurg en deed pionierswerk op het vlak van connecties in het brein, onder andere deze tussen de frontale lobben en het limbisch systeem. Pribram publiceerde meer dan 700 artikels en diverse boeken.

Karl H. Pribram (°1919)

In 1970 was Pribram een van de gastspreker op het tweede congres van de toen nog jonge Amerikaanse oudervereniging, de National Society for Autistic Children. Het congres vond plaats eind juni in San Francisco.

Karl Pribram, in die tijd professor psychiatrie en psychologie aan de Stanford University Medical School in California, begint zijn lezing met de melding dat hij een informele babbel zal houden over zijn ideeën over autisme. En die komen voort uit zijn vaststelling dat er gelijkenissen zijn tussen 'het autistisch syndroom' en bepaalde effecten van hersenchirurgie. Pribram, overigens zelf geen grote fan van de neurochirurgische praktijk zoals die in die tijd toegepast werd, begint zijn verhaal met een vrij technische uitleg over de vaststelling dat frontale lobotomie bij apen en mensen verschillende effecten heeft. Frontale lobotomie, een ingreep waarbij de voorste hersendelen werden losgesneden van de rest van de hersenen, was tot aan het midden van de vorige eeuw vrij populair als behandeling van hardnekkige psychiatrische problemen zoals schizofrenie en depressie. De neuroloog Moniz die deze behandeling onderzocht en propageerde kreeg er ooit zelfs de Nobelprijs voor. Op basis van zijn vaststellingen dat lobotomie bij apen en mensen verschillende effecten heeft (wie de technische uitleg wil lezen, verwijs ik graag naar het artikel zelf, zie referentie onderaan), formuleert Pribram de hypothese dat de neocortex (hij gebruikt nog de term 'outer shell') en het frontolimbisch systeem verschillende functies hebben. De neocortex is volgens Pribram betrokken bij het verwerken van a-contextuele informatie (door hem 'signs' genoemd) en frontolimbisch systeem is betrokken bij contextafhankelijke betekenisconstructies (door hem 'symbolen' genoemd). Het is dat dieper gelegen systeem dat volgens Pribram instaat voor de contextgevoeligheid van gedrag.

En dan legt Pribram, zonder een uitvoerige verantwoording, aan het eind van zijn lezing plots de link naar autisme:

“Ik wil de hypothese voorstellen dat het autistische kind gebrekkig is in contextgevoelige processen, en dat dit gebrek zowel de moeilijkheden inzake probleemoplossing als inzake interpersoonlijke emotionele reacties verklaart.” (p. 47)

Pribram vraagt zich tenslotte af of het frontolimbisch systeem in autisme beschadigd is en of die beschadiging niet gevonden en aangepakt kan worden. Zolang dat niet het geval is, kan in tussentijd volgens hem geremedieerd worden door het kind bewust te maken van de contextafhankelijkheid van bepaalde aspecten van situaties en te trainen in de bijhorende reacties. Tegelijkertijd kan een goed begrip van de moeilijkheden die kinderen met autisme ter zake hebben leiden tot meer begrip voor het kind en de paradox van het autisme verminderen. Het is een bijeenkomst van de oudervereniging, en dus eindigt Pribram met:

“Dit brengt mijn pad naar hoop in kaart. Vindt dit wat weerklank bij u?” (p.48)

Voor zover ik weet is er nooit iets concreets gebeurd met Pribrams hypothese en naar het artikel dat een neerslag biedt van deze lezing is nadien nauwelijks nog verwezen, behalve een handvol (<10!) keer in de jaren zeventig en tachtig en toen ging het alleen maar over de hypothese dat het frontolimbisch systeem verstoord is in autisme.

Enkel een toeval bij het surfen op Google Scholar leidde me naar de hypothese van Pribram. Overigens, ook toeval of niet, Pribram is net als Kanner en Asperger afkomstig van...Wenen. Kanner emigreerde naar de VS in 1924, Pribram in 1927. Autismen en Oostenrijkers, het is een verhaal apart...

PRIBRAM, K. H. (1971) Autism: A deficiency in context-dependent processes? *Proceedings of the Conference & Annual Meeting of the Society for Autistic Children*, Public Health Service Bull. #3164, pp. 42-50.

(Het artikel is te vinden op [de website van Karl Pribram](#), het is nummer T-50.)